

Pegam *Bombycilla garrulus* v Sloveniji v zimah 1988/89 in 1989/90

Waxwing *Bombycilla garrulus* in Slovenia in winters 1988/89 and 1989/90

MARIBOR

Dne 11. 2. 90 sem v mestnem parku v Mariboru opazil na vrhu nekega drevesa skupino pegamov. Kmalu so se dvignili in ocenil sem, da je jata štela okoli 50 primerkov. Še isti dan sem opazoval tudi jato okoli 30 cararjev, ki so se hranili z omelo.

Luka Božič, Pintarjeva 16, 62000 Maribor

MARIBOR, ČREŠNJEVCI, KOBILJE, SLOVENJA VAS

Iz gnezditvenih območij severne Skandinavije in Sibirije se pegami v zimah selijo v srednjo in južno Evropo. Občasno prihaja do večjih vpadov ali invazij, kot temu pravimo. Ena izmed večjih in pomembnejših evropskih invazij je bila v mili zimi 1988/89, kakor o tem poročajo tuje ornitološke

revije. Tudi v Mariboru in okolici sem jih v tej zimi opazal v večjem številu. Kaže, da je bila minula zima 1989/90 tudi takšna.

Na Štajerskem so se pegami tokrat pojavili v velikem številu. Od 5. januarja naprej sem jih v Mariboru opazoval na jerebikah *Sorbus aucuparia*. Približno šeststo (600) pegamov je v več jatah oblegalo štirideset dreves jerebike, ki so zasajene pri trgovskem centru na Ptujski cesti na Teznem. Kadar se je jata usula na jerebiko, se je drevo pozibavalo kot v viharju. Pri tem so se pegami intenzivno oglašali in se kot čížki obešali na veje. Z neverjetno naglico so hlastali po vabljenih rdečih plodovih in jih v petih dneh do zadnjega obrali. Zatem se je njihovo število občutno zmanjšalo. Največ sem jih videval v jatah po dvesto (200)

primerkov, kasneje še ves februar. Običajno so se zadrževali v parkih in drevoredih, zlasti na visokem drevju z belo omelo *Viscum album*. Zanimivo je tudi to, da je jato vedno spremljal skobec *Accipiter nisus*.

Pegami se v severovzhodni Sloveniji zadnjih nekaj zim kar redno pojavljajo in sem o tem že poročal (*Acrocephalus* št. 31–32 in 37–38). Njihovo prezimovanje se zavleče celo v aprilske pomladne dni. Opažanja iz obeh zim zaradi preglednosti opisujem ločeno po mesecih.

Opažanja:

januar 1989

- Razvanje pri Mariboru, osemdeset (80) prim. (4. in 30. januar)
- Črešnjevci pri Gornji Radgoni, ca. sto (100) prim. (7. januar)

februar 1989

- Maribor, štirideset do petdeset (40–50) prim. (opazovani ves mesec)
- Pekre pri Mariboru, ca. šestdeset (60) prim. (opazovani ves mesec)

marec 1989

- Zrkovci pri Mariboru, dvajset (20) prim. (zadnje opazovanje 18. marec)
- Maribor, ca. tristo (300) prim. (zadnje opazovanje 18. marec)

januar 1990

- Maribor, ca. šeststo (600) prim. (prvo opazovanje 5. januar)
- Pekre, sedemdeset do osemdeset (70–80) prim.
- Kobilje (Prekmurje), ca. petdeset (50) prim. (21. januar)
- Slovenja vas (Ptuj), ca. osemdeset (80) prim. (28. januar)

februar 1990

- Maribor, ca. dvesto (200) prim. (opazovani ves mesec)

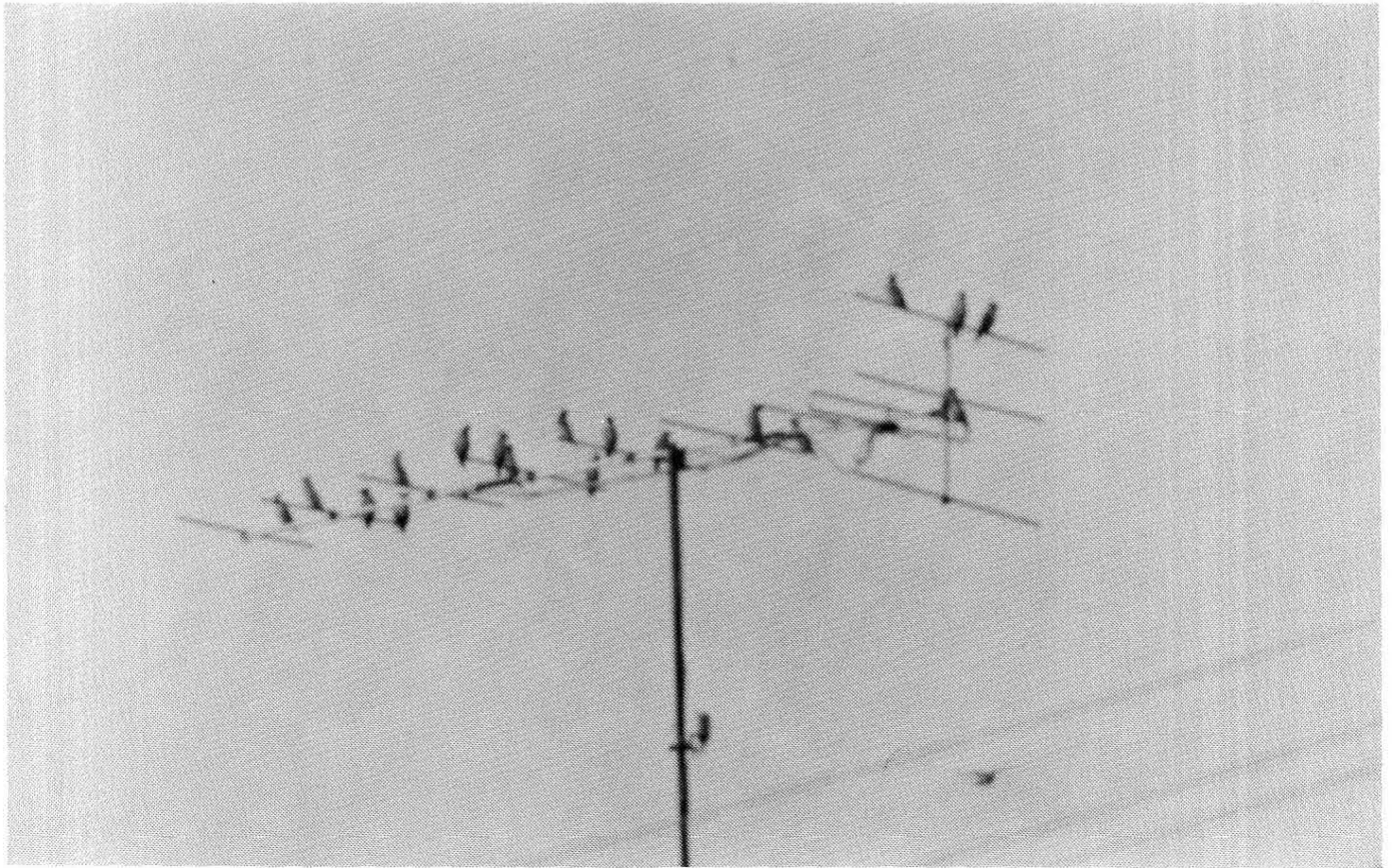
marec 1990

- Maribor, dvajset (20) prim. (2. in 18. marec)

april 1990

- Maribor, ca. šestdeset (60) prim. (zadnje opazovanje 7. april)

Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor

Pegami *Bombycilla garrulus* v Mariboru, 23. januarja 1990 (F. Bračko) (str. 73, 74 in 75)
Waxwings at Maribor on 23th January 1990 (F. Bračko) (pages 73, 74 and 75)

NAKLO

7. 2. 1990 sem točno opoldne iz Mercedesovega avtobusa, ki je od vseh avtobusov najbolj primeren za opazovanje ptic, v zaselku Pivka pred Naklem zagledal na jablani ob cesti sivo ptičje oprsje čokate postave. Precej sem pomislil na pegama. Že sem izstopil in se seveda takoj napotil proti jablani, kjer sem v krošnji zagledal še drugega pegama. Mirno sta sedela kakih pet, šest metrov nad mano in vsake toliko dvignila perjanico. Tega sem bil najbolj vesel, saj sem tistikrat lahko slišal tako ljubi mi kovinski cvrkut. Sprehodil sem se po Pivki, da bi nemara odkril še kakšen primerek, vendar zaman. Ker sta ptici sedeli nasproti skladišča trgovskega podjetja Živila, sem pomislil, da se morda hranita na kakšnem zbirališču zavrženega sadja. Pa ni bilo tam okoli na žalost nobenega vabljivega smetišča in tako tudi nobene možnosti, da bi zagledal še več teh prelepih ptic.

Iztok Geister, Pokopališka pot 13, 64202 Naklo

CERKNICA

Prijatelj D. Šere me je opozoril, da so se letos, kljub izredno mili zimi, pojavili pegami. O skupini 16 pegamov, ki jih je opazil 24. 1. 1990 ob Cerkniskem jezeru, mi je pripovedoval 28. 1. 1990. Ko

sem 31. 1. 1990 po naključju potoval skozi Cerknico, sem se spomnil tudi na pegame ter zavil k Cerkniskemu jezeru.

In glej, kot da bi se ustavil čas, česar pri dosedanem dinamičnem doživljanju ptic nisem vaju: na istem drevesu kot pred tednom dni je sedelo enako število pegamov! Ptice so mirno ždele sredi topolove krošnje tik ob cesti, kakih 6 do 8 m od tal. Ves čas so nežno cvrčale, vendar se mi je zazdelo, da slišim že pomladno petje, to je podaljšano klicanje z ostrejšimi toni ter kratkim pokanjem, podobno kot pri petju dleska.

Posamezni pegami so se poganjali visoko v zrak, ujeli letečo žuželko ter se vračali na prejšnje mesto. Nenadoma pa se je cela skupina spustila v bližnje grmovje ter z veliko naglico pričela goltati plodove brogovite. Ko so se najedli, so se vrnili na prejšnje mesto na topol, od tam pa so zleteli na obalo jezera, kjer so se odžejali. Tak postopek hranjenja, pitja in počivanja se je večkrat ponovil, vse do mraka, ko so se pegami naenkrat dvignili, v hitrem letu zaokrožili nad jezerom ter odleteli proti Javornikom.

Ker naslednje dni nisem imel časa za opazovanje, sem se na istem mestu srečal s kolegom D. Šeretom in J. Gračnerjem šele v nedeljo 4. 2. 1990.

Opazili smo samo še dva pegama, ki pa sta se obnašala zelo nemirno. Sredi dopoldneva sta se jima pridružila še dva. Z veliko truda in iznajdljivosti se nam je posrečilo vse štiri tudi ujeti.

Po vsem sodeč so se ostali pegami že vrnili proti severu, vsaj tako sem sklepal po izredno toplem vremenu, ki smo mu bili priče tudi še naslednje dni.

Sedmega februarja sem se po avtomobilski cesti vračal iz Ilirske Bistrice. Na Uncu sem se spomnil na pegame ter zavil proti Cerknici. Sprva nisem mogel verjeti, da so bili pegami še vedno na znanem kraju.

Kljub temperaturi 20°C in močnemu soncu so pegami pri nas še vedno vztrajali. Tokrat so se lotili jabolk, ki smo jim jih nastavili po bližnjih grmih. Naštel sem 23 primerkov, kasneje pa sem našel še odraslega samca mrtvega v grmovju.

Naslednji dan sem izkoristil še zadnji dan lanskega dopusta ter se odpravil na lov na pegame. Tudi tokrat je priletelo 23 primerkov, ki pa so bili kljub jutranjemu mrazu in slani zelo previdni in plahi. Pa vendar sem ta dan ujel še šest primerkov.

Naj potrdim še opazovanja, ki jih navaja tudi F.

Bračko, da se pegami razen s plodovi brogovite radi hranijo tudi s plodovi bele omele. Vzrok daljše odsotnosti cele jate sem ugotovil kasneje, ker so vsi ujeti pegami med iztrebki imeli ostanke bele omele. Ta ugotovitev me je navedla na misel, da so možna tudi leta, ko pegami pri nas prezimujejo v obsežnih (predvsem notranjskih) jelovih

gozdovih, ne da bi jih sploh ugotovili. Ko sem namreč znancem ter ornitologom pripovedoval o mojem lovu na pegame, sem izvedel za skoraj dva ducata opažanj pegamov v zadnjih dveh letih, kar tudi deloma potrjuje gornjo trditev.

Ujetim pegamom sem izmeril peruti, jih stehal ter ugotovil naslednje biometrične podatke:

številka obročka	spol	starost	dolžina peruti	teža	datum	število rdečih ploščic
117759	samica	1 leto	120 mm	51 g	4. 2. 90	4
117760	samica	1 leto	115 mm	56 g	4. 2. 90	4
117761	samica	1 leto	116 mm	52 g	4. 2. 90	4
117762	samica	1 leto	110 mm	56 g	4. 2. 90	3
117763	samica	1 leto	117 mm	52 g	8. 2. 90	2
117764	samica	1 leto	117 mm	50 g	8. 2. 90	5
117770	samica	1 leto	112 mm	51 g	8. 2. 90	4
117771	samica	1 leto	118 mm	48,5 g	8. 2. 90	5
117772	samec	1 leto	117 mm	52 g	8. 2. 90	5
117773	samica	1 leto	117 mm	50 g	8. 2. 90	2

Peter Grošelj, Godovič 124, 65280 Idrija

SLOVENJ GRADEC

Dne 25. 1. sem imel okoli dvanajste ure na dvorišču sodišča v Slovenj Gradcu možnost opazovati jato dvanajstih (12) pegamov. Sedeli so na vejah mokovca *Sorbus aria* ter z veliko ihto zobali plodove. Delali so družbo kosom *Turdus merula*, ki pa nad njihovo bližino niso bili pretirano navdušeni, to se je dalo razbrati iz njihovega obnašanja – predirljivo so vreščali in se besno zaganjali v pegame. Slednje sem opazoval iz neposredne bližine petih metrov; po približno petnajstih minutah so pegami odleteli in se razpršili na vse strani. Naj še dodam, da so uslužbenci sodišča opazovali skupino štirih (4) pegamov približno ob deseti uri zjutraj na istem grmu in da so ti po krajšem času odleteli.

Gorazd Mlakar, Tomšičeva 10. 62380 Slovenj Gradec

KOČEVSKO

Opazovanja pegamov v lanskem in letošnjem letu:

23. 1. 1989 na Nemškem brezju pri Prigorici (Ribnica); vreme: nizka oblačnost, jata dvajsetih (20) osebkov v preletu.

19. 2. 1989 v Ribnici en osebek v sadovnjaku, po pripovedovanju domačinov se je več dni zadrževala jata najmanj 10 pegamov.

22. 3. 1989 v pragozdnem ostanku Pečka najmanj 10 pegamov, ki so se zadrževali na jelkah in bukvah – pobirali so še preostali žir.

10. 4. 1989 v Mali gori na osojni legi v jelovo bukovem gozdu 10 pegamov v preletu (jata).

25. 4. 1990 v jelovo bukovem gozdu v bližini Drage (občina Kočevje) sem opazoval jato 20 pegamov, ki so iskali hrano na jelkah (bela omela, bršljan) in bukvah (žir?).

Miro Perušek, Jurjevica 4, 61310 Ribnica

LJUBLJANA

27. 1. 1990 je na hrastu sredi naselja Pod kostanji v ljubljanskih Murglah sedelo sedem (7) pegamov. Po krajšem počitku so odleteli v smeri Ljubljanskega barja in se pri tem značilno oglašali. Prejšnje dni je deževalo, v zahodni Evropi so divjala neurja, ta dan pa je bil oblačen s temperaturo okoli 0 °C.

Andrej Sovinc, C. VII. korpusa 76, 61000 Ljubljana

CERKNICA

Na Cerkniškem jezeru sem 24. 1. 1990 opazil popoldne šestnajst (16) pegamov, ki so sedeli na topolu. Kmalu so se začeli spuščati v bližnje grmovje in obirati plodove brogovite. Ker se je bližala noč, so odleteli v smeri proti Slivnici. 30. 1. 1990 sem jih opazoval na istem mestu prav toliko kot 24. 1. S seboj sem imel jabolka in namestil sem jih po grmovju, da bi jih drugič laže opazoval in tudi mogoče ujel. Priletel je tudi skobec *A. nisus*, tako da pegamov ni bilo nazaj več kot eno uro. S P. Grošljem in J. Gračnarjem smo se odpravili na isto mesto 4. 2. 1990 in tam sprva opazili štiri pegame, ki smo jih kasneje tudi ujeli. Ob tem bi dodal, da je zmotno mišljenje, da nas pegami obišejo samo takrat, ko so hude zime pri

nas ali na severu. Čeprav je bila letošnja zima blaga, pegami pa se v Sloveniji zadnje čase kar redno pojavljajo, lahko to pripisujem vse večjemu zanimanju za opazovanje in proučevanje ptičev pri nas. Zadnja največja invazija pegamov je bila pozimi 1974/75, ki je bila, zanimivo, tudi blaga.

Dare Šere, Langusova 10, 61000 Ljubljana

DVELIKA PLANINA

Prijatelj K. Potrato mi je pozimi pripovedoval, da je opazoval 4. 2. 1990 na Gojški planini pod Veliko planino (1400m) pegama, ki je sedel na smreki. Podatek je zanimiv zato, ker je bil opazovan na tej nadmorski višini. *Dare Šere, Langusova 10, 61000 Ljubljana*

Poročila od koderkoli Reports from here and there

Sove na ribniško-kočevskem območju Owls from Ribnica–Kočevje area

Skrivnostne sove vzbuja vedno večje zanimanje ornitologov, zato je tudi »povpraševanje« po informacijah o pojavljanju sov večje. Iz svoje ornitološke beležnice sem zato izbrskal nekatera opazovanja, da bi nekoliko zapolnil to vrzel.

Sove sem opazil naključno ali pa ob popisih ptic, in sicer šest vrst: lesno sovo, kozačo, malo uharico, močvirsko uharico, koconogega čuka in čuka. Po pripovedovanju lovcev pa sta pogosta tudi mali skovik in velika uharica.

KOZAČA *Strix uralensis*

Največkrat sem jo opazoval v kvadrantu 6/47, npr.: 28. 11. 1985, 5. 3. 1987 en par, 26. 4. 1987 en osebek; v kvadrantu 6/48 27. 3. 1988; v kvadrantu 5/49 – pragozdni ostanek Pečka in Rajhenavski Rog pa sem opazoval na obeh lokacijah dva para kozač v aprilu, maju in juniju 1989. Maja 1989 je znanec B. Grčman našel puhastega mladiča blizu vasi Prigorica (kvadrant 6/47).

Kozačo sem opazoval običajno v jelovo bukovem gozdu, največ v nadmorskih višinah 700–1000 metrov. V okolici Ribnice sem jo dosedaj opazoval na desetih lokacijah.

